Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!

Беларускі універсітэт

Орган парткома, рэктарата, мясцкома, камітэта ЛКСМБ і прафкома Беларускага дзяржаўнага універсітэта імя У. І. Леніна

№ 5 (396) | Субота, 13 лютага 1960 года. | Цана 10 кап.

Павысіць узровень палітычнай асветы

Прынятая 9 студзеня 1960 года Пастанова ЦК КПСС «Аб задачах партыйнай прапаганды ў сучасных умовах» узброівае нашу партыю, усе яе арганізацыі ясным разуменнем канкрэтных задач ідэалагічнай работы ў перыяд разгорнутага будаўніцтва камуністычнага грамадства.

Пры нашай партыйнай арганізацыі працуе даволі шырокая сетка палітычнай асветы. Галоўнай формай марксісцка-ленінскай адукацыі прафесарска-выкладчыцкага складу ў нас з'яўляецца, як і рэкамендуе ЦК, самаадукацыя з выкарыстаннем калектыўных, семінарскіх форм самастойнай вучобы. На факультэтах працуе 8 тэарэтычных семінараў па пытаннях філасофіі, палітычнай эканоміі, якія аб'ядноўваюць каля двухсот навуковых работнікаў. На чале іх стаяць вопытныя, высокакваліфікаваныя прапагандысты. Вялікай папулярнасцю ў навуковых работнікаў прыродазнаўчых факультэтаў, як і ў мінулыя гады, карыстаецца філасофскі семінар, які працуе пад кіраўніцтвам дацэнта В. І. Сцяпанава. Творчы падыход, уменне звязаць вывучаемыя тэарэтычныя пытанні з непасрэднай практыкай, са спецыфікай вывучаемага прадмета, характэрны таксама для семінараў, якімі кіруюць дацэнты Г. А. Левін, П. У. Грышановіч, Д. Б. Мельцар, тав. А. В. Кірсанаў і іншыя. Для лабарантаў, вучэбна-дапаможнага і адміністрацыйна-гаспадарчага персаналу ў нас створана шэсць гурткоў па вывучэнню палітэканоміі, філасофіі і гісторыі КПСС, а таксама сетка гурткоў бягучай палітыкі, ў якіх аб'яднана каля 200 чалавек. Значная частка камуністаў павышае свой ідэйна-тэарэтычны ўзровень па індывідуальных планах.

Хаця ў цэлым заняткі ў семінарах і гуртках праходзяць рэгулярна і арганізавана, многія істотныя недахопы, адзначаныя ў Пастанове ЦК КПСС, маюць месца і ў рабоце нашай сеткі палітычнай асветы. Галоўны наш недахоп заключаецца ў тым, што мы яшчэ не дабіліся поўнага ахвату палітычнай асветай усіх членаў нашага калектыва. Некаторыя пярвічныя партыйныя і прафсаюзныя арганізацыі недастаткова ўдзяляюць увагі пытанням кантроля за работай гурткоў і семінараў, не цікавяцца тым, як іх члены павышаюць свой ідэйна-тэарэтычны ўзровень. Напрыклад, у філасофскім семінары філолагаў (кіраўнік Г. А. Левін) па спісу лічыцца 28 чалавек, але фактычна працуюць і наведваюць семінар 8—10 чалавек; семінар біёлагаў (кіраўнік дацэнт А. І. Леўко) таксама наведвае толькі палавіна з ліку выказаўшых жаданне ў ім удзельнічаць. Гурток бягучай палітыкі, які арганізаваны па просьбе партарганізацый фізічнага і матэматычнага факультэтаў для вучэбна-дапаможнага персаналу, наведваюць толькі 4 чалавекі з 14. Партыйныя і прафсаюзныя арганізацыі філфака, біяфака, фізфака не прынялі сур'ёзных мер да ліквідацыі падобных з'яў.

Істотныя недахопы маюць месца і ў рабоце гурткоў партарганізацыі адміністрацыйна-гаспадарчай часткі, хаця партбюро і абмяркоўвала гэтыя пытанні. Значная частка работнікаў тут зусім не займаецца самаадукацыяй. Заняткі гуртка па гісторыі КПСС (кіраўнік т. Цэлікава) не наведвае амаль палова запісаўшыхся ў яго работнікаў канцылярыі і бухгалтэрыі, меліся нават выпадкі зрыва заняткаў. Многія камуністы выявілі жаданне займацца самаадукацыяй па індывідуальных планах (т. т. Быстрык, Крауцоў, Зюба, Гаркавы і іншыя), аднак у партбюро да гэтага часу не прадстаўлены і не зацверджаны планы іх работы, і партарганізацыя не ведае, над чым працуюць і ці працуюць наогул гэтыя камуністы. Зусім нядаўна партком высветліў, што зусім не ахоплены палітычнай асветай тэхнічныя работнікі хімічнага корпуса, а таксама корпусаў «А» і «Б» інтэрната па вуліцы Бабруйскай.

Сур'ёзнай крытыцы на пасяджэнні партбюро хімфака была падвергнута нядаўна работа гуртка павышанага тыпу па вывучэнню эканомікі краін народнай дэмакратыі, якім кіруе дацэнт Рагозін. Па віне кіраўніка, а таксама дакладчыкаў неаднаразова зрываліся заняткі гуртка.

Трэба прызнаць, што яшчэ не ва ўсіх семінарах і гуртках да канца пераадолены адрыў тэорыі ад жыцця, ад практычных задач камуністычнага будаўніцтва. Нярэдка ўдзельнікі гурткоў завучваюць тэарэтычны матэрыял, але не могуць звязаць яго з сучасным жыццём, канкрэтнымі фактамі нашай рэчаіснасці. У гуртках бягучай палітыкі, як правіла, гутарку праводзіць сам прапагандыст, слаба ўцягваючы ў яе ўдзельнікаў. Трэба адзначыць, што пытаннямі палітычнай асветы зусім не займаюцца пярвічныя прафсаюзныя арганізацыі, мала увагі надае ім мясцовы камітэт.

Пастанова Цэнтральнага Камітэта КПСС абавязвае нашу партарганізацыю рашуча выкараніць адзначаныя недахопы, вышэй падняць узровень палітычнай асветы. Пярвічным партарганізацыям неабходна яшчэ раз удакладніць склад семінараў і гурткоў, правесці гутаркі з кожным камуністам, з кожным работнікам, які не наведвае заняткі, дабіцца безумоўнага і поўнага ахвату палітычнай асветай усіх членаў калектыва, захоўваючы пры гэтым прынцып поўнай добраахвотнасці пры выбару форм самаадукацыі. Асобую ўвагу належыць звярнуць на павышэнне ідэйна-тэарэтычнага ўзроўню заняткаў у семінарах і гуртках, дабівацца, каб галоўны ўгор быў зроблены не на механічнае запамінанне кніжных формул, а на творчае разуменне сутнасці тэорыі марксізма-ленінізма. З гэтай мэтай неабходна ўзмацніць кантроль за ідэйным зместам сеткі палітычнай самаадукацыі, прыцягваючы да гэтага работнікаў кафедраў грамадскіх навук і часцей выносіць гэтыя пытанні на абмеркаванне партыйных бюро і адкрытых партыйных сходаў. Пытанні павышэння ўзроўню партыйнай прапаганды ў цэлым, палітычнай асветы, як яе важнейшай часткі, павінны стаць у цэнтры увагі нашай партыйнай работы.

В. СІКОРСКІ.
дацэнт, член парткома БДУ.

ПАСТАНОВА ЦК КПСС «АБ ЗАДАЧАХ ПАРТЫЙНАЙ ПРАПАГАНДЫ У СУЧАСНЫХ УМОВАХ»—У ДЗЕ!

Тры тысячы слухачоў

— ...Дарэчы,—Станіслаў Антонавіч Пахута кінуў погляд на гадзіннік і перарваў лекцыю нечаканым запытаннем,— вы жадаеце бачыць трэці спадарожнік?

— Жадаем,—дружна азвалася аўдыторыя.

— Ну што ж. Тады выйдзем зараз на вуліцу, а пасля прадоўжым нашу размову.

На дварэ лёгкі марозец пашчыпваў за вушы. Зорнае неба раскінула над вёскай свае чароўныя шаты. І дзесяткі поглядаў скрыжаваліся на тым яго кутку, куды паказвала рука Станіслава Антонавіча:

— Глядзіце, ён зараз паявіцца!

І калгаснікі уяўна ўбачылі зеленкаватую зорачку, што ўпэўнена прабіралася між сваіх сясцёр па напрамку, зададзеным ёй воляй і розумам чалавечым...

Гавораць, што лічба трынаццаць—нешчаслівая. Але іменна трынаццаць вучоных універсітэта выехалі 6 лютага з лекцыямі ў Стаўбцоўскі раён. Узначальваў «нешчасліўцаў» член парткома В. І. Мартавіцкі. Другая група ў складзе 15 чалавек на чале з дацэнтам П. Ф. Пратасенем выехала ў Несвіжскі раён. У групы ўваходзілі прафесары Старобінец, Сцяпанаў, Ларчанка і многія іншыя відныя вучоныя універсітэта. Лекцыі на самыя разнастайныя тэмы павезлі яны з сабой.

І вось у суботу, 6 лютага, на прадпрыемствах Несвіжа і Стаўбцоў, на семінарах настаўнікаў, перад слухачамі курсаў брыгадзіраў паляводчых брыгад, у калгасах гэтых раёнаў чыталіся лекцыі аб маральным абліччы савецкага чалавека і творчасці Чэхава, аб статуце сельскагаспадарчай арцелі і навейшых дасягненнях фізікі, аб паходжанні свядомасці і размеркаванні вытворчых сіл у сямігодцы, аб штурме космаса і творчасці беларускіх партызан, будове атама і фармаванні народных якасцяў насення. І цяжка сказаць, што больш спадабалася слухачам: ці эмацыянальны расказ начальніка станцыі візуальнага назірання за штучнымі спадарожнікамі С. А. Пахуты, ці ажыўлены абмен думкамі з паляводамі А. І. Палілава, ці насычаная вопытамі па тэлемеханіцы і электроніцы лекцыя дацэнта М. Я. Рэзнікава. Ясна толькі адно: вучоныя універсітэта зрабілі вялікую і добрую справу—у гэты дзень іх лекцыі і даклады слухала больш трох тысяч чалавек.

А. ГАРЭЗНЫ.

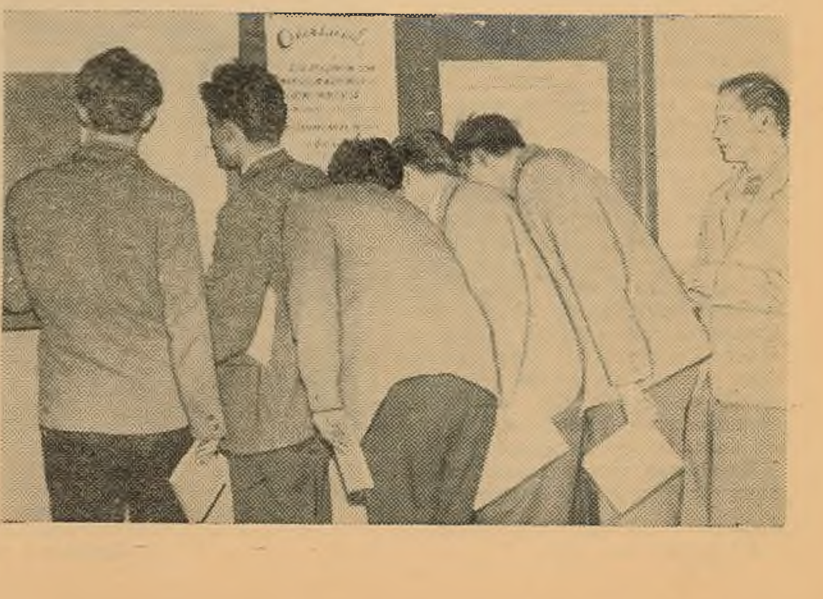

Закончыліся зімовыя канікулы, зноў пачаліся працоўныя будні. Кожнаму цікава, ці змянілася расписанне заняткаў, якія мерапрыемствы праводзяцца у бліжэйшы час. Вось і сабраліся ля дошкі аб'яў студэнты-філолагі.

Фота А. ШРУБКА

НЕКАТОРЫЯ ВЫНІКІ ЭКЗАМЕНАЦЫЙНАЙ СЕСІІ

Закончылася зімовая экзаменацыйная сесія, самая адказная пара ў жыцці кожнага студэнта. Разам з ёй закончыліся хвалянні, бяссонныя ночы над канспектамі і падручнікамі, радасці і гора, звязаныя з паспяховай здачай экзамена ці, наадварот, правалам яго. І трэба прызнаць, што апошніх, было значна больш чым гэта б хацелася.

2 877 студэнтаў стацыянара трымалі справаздачу перад дзяржавай, 341 з іх вытрымалі яе на выдатна. Уперадзе, як заўсёды, былі камуністы, камсамольскія і прафсаюзныя актывісты. Толькі на выдатна здалі экзамены А. Анісімаў (гістфак), І. Хадановіч (аддзяленне журналістыкі), У. Ганчароў (адзяленне беларускай мовы і літаратуры) і шмат іншых. Можна назваць цэлыя курсы, для якіх экзамены прынеслі толькі радасць і гонар за свае поспехі і поспехі таварышоў. Як звычайна, добра здавалі экзамены панатарэўшыя ў экзаменацыйных баях пяцікурснікі. Амаль што на ўсіх пятых курсах (за выключэннем пятага курса географаў) няма нездавальняючых адзнак. Асабліва добра здалі экзамены выпускнікі хімфака. Тут з 80 чалавек—23 выдатнікі. Няма двоек у выпускнікоў гістфака, біяфака, аддзялення рускай мовы і літаратуры, адзялення журналістыкі, у студэнтаў 4 курса геаграфічнага факультэта, у першакурснікаў гістарычнага факультэта і аддзялення рускай мовы і літаратуры, у другакурснікаў аддзялення журналістыкі. На гэтых курсах склаліся моцныя працаздольныя калектывы, таму што іх камсамольскія і прафсаюзныя арганізацыі заўсёды ставілі ў цэнтры сваёй работы пытанні вучобы і дысцыпліны.

Аднак гэтыя пэўныя поспехі не у якай меры не павінны супакойваць грамадскасць універсітэта. Трэба прызнаць, што студэнты асобных факультэтаў паказалі надзвычай слабыя веды. 422 неласпяваючых — трывожная лічба!

Вельмі дрэнна з паспяховасцю на фізічным і матэматычным факультэтах. І справа тут не толькі ў тым, што гэтыя факультэты лічацца больш цяжкімі, чым гуманітарныя. Справа ў тым, што сярод студэнтаў не вялася паўсядзённая выхаваўчая работа. Як вынік гэтага—расхлябанасць, праца над кніжкай час ад часу, а на экзаменах—правал за правалам. На факультэтах не змагаліся рашуча з праявамі недысцыплінаванасці асобных студэнтаў. А чым, як недысцыплінаванасцю можна растлумачыць тое, што з 69 студэнтаў III курса фізікі 45 не з'явіліся на экзамен па тэарэтычнай фізіцы.

Некаторыя спрабуюць тлумачыць зніжэнне працэнта паспяховасці на прыродазнаўчых факультэтах тым фактам, што ў сцены універсітэцкіх аўдыторый прышло вельмі многа людзей з вытворчасці, якія маюць доўгі перарыў у вучобе. Але факты красамоўна сведчаць аб адваротным. На першым курсе фізічнага факультэта з 47 непаспяваючых студэнтаў толькі 12 —людзі, што маюць працоўны стаж. А 35 чалавек працягваюць вучобу ў нашай ВНУ непасрэдна пасля школьнай парты. На гэтым жа курсе з 6 выдатнікаў 4 прышлі ва універсітэт з вытворчасці. Гэта камуніст В. Сергіенка, камсамольцы В. Барысаў, А. Гарчакоў, І. Салдак. На другім курсе гэтага факультэта з 42 непаспяваючых 14 маюць перарыў у вучобе, а 32 прышлі з сярэдняй школы. Значыць людзі, якія маюць працоўны вопыт, аказаліся больш прыстасаванымі для вучобы ва універсітэце, чым былыя дзесяцікласнікі. І гэта зразумела. У апошніх няма навыкаў самастойнай працы. Ім цяжка арганізаваць свой рабочы час. Значыцца, дзесяцікласнікі, як паказалі выніки зімовай сесіі, патрабуюць ад дэканата, камсамольскіх і прафсаюзных арганізацый не менш увагі, чым людзі з вытворчасці. А гэтага у нас якраз і не было.

Не выжыты ў нас яшчэ на асобных факультэтах праявы лібералізму ў адносінах да асобных студэнтаў, якія з году ў год не здаюць экзамены ва ўстаноўленыя тэрміны, правальваюць іх. Так, на 3 курсе аддзялення беларускай мовы і літаратуры на тры экзамены не з'явілася Н. Аксак, не з'явілася на экзамен па псіхалогіі і атрымала двойку па замежнай літаратуры Г. Амельчанка. Такім не месца ва універсітэце! Своечасовая здача студэнтам экзаменаў і залікаў павінна быць асноўнай умовай для знаходжання яго ў сценах універсітэта. У нас жа нянчацца з такімі гультаямі, як Ю. Моцны, В. Шэлеук, В. Дэйкун. Пераведзеныя на філфак з тэатральнага інстытута насуперак усім правілам у сярэдзіне вучэбнага года, яны цягнуць за сабой з семестра ў семестр «хвасты», не з'яўляюцца на экзамены. І як не дзіўна, усё гэта ім зыходзіць з рук.

Экзамены паказалі, што многія камсамольскія і прафсаюзныя арганізацыі пагарджалі пытаннямі вучобы. З гэтым трэба рашуча пакончыць. Вынікі сесіі павінны выклікаць вострую трывогу ў камсамольцаў 4 курса аддзялення рускай мовы і літаратуры, дзе з 55 чалавек 21 не паспявае, у камсамольскіх і прафсаюзных арганізацый фізічнага і матэматычнага факультэтаў. Усе сілы—на выпраўленне недахопаў, на павышэнне паспяховасці!

Партыйны сход універсітэта

11 лютага адбыўся адкрыты сход партыйнай арганізацыі універсітэта, які абмеркаваў стан выхаваўчай работы сярод студэнцтва. На сходзе з дакладам па гэтаму пытанню выступіў сакратар парткома т. Волк. Пасля пачаліся спрэчкі. Сход прыняў разгорнутую пастанову, накіраванную на паляпшэнне выхаваўчай работы ва універсітэце. Падрабязную справаздачу са схода чытайце ў наступным нумары нашай газеты.

Заходзьце да нас, у кабінет

Вялікую дапамогу студэнтам у справе самастойнага вывучэння марксісцка-ленінскай тэорыі заклікаы аказваць наш кабінет гісторыі КПСС. І магчымасці паспяхова выконваць гэту задачу ў нас, работнікаў кабінета, з году ў год узрастаюць.

Кніжны фонд яго сістэматычна папаўняецца новай літаратурай, перыядычнымі выданнямі, ёсць шмат дыяграм, плакатаў, альбом па асноўных раздзелах курса гісторыі партыі, абсталяваны стэнды, якія адлюстроўваюць матэрыялы сямігадовага плана развіцця народнай гаспадаркі СССР і БССР. Работнікі кафедры і кабінета афармілі стэнд «Як працаваць над вывучэннем марксісцка-ленінскай літаратуры». У кабінеце маюцца рэкамендацыйныя спісы, выстаўкі новых кніг, вучэбных і наглядных дапаможнікаў да чарговых семінарскіх заняткаў, а таксама выстаўкі, прысвечаныя буйнейшым грамадска-палітычным падзеям у жыцці нашай краіны і знамянальным датам.

Дапамагаючы студэнтам у адшукванні патрэбнага матэрыялу, работнікі кабінета імкнуцца грывіць ім навыкі самастойнай работы над літаратурай. Улічваючы, што многія студэнты пазбаўлены магчымасці сачыць за «Кніжным летапісам» і усёй перыядычнай літаратурай, мы арганізуем у кабінеце вітрыну: «Што чытаць з навінак»? Сістэматычна вывешваем на спецыяльнай дошцы спісы артыкулаў, якія друкуюцца ў часопісах.

У гутарках са студэнтамі работнікі кабінета арыентуюць іх на вывучэнне ў першую чаргу першакрыніц, работ У. І. Леніна, рашэнняў і пастаноў з'ездаў і канферэнцый партыі і пленумаў ЦК КПСС, а не каментарыяў да іх. Усе выкладчыкі кафедры правялі гутаркі аб тым, як правільна весці канспекты. Кіруючыся рашэннямі партыі аб паляпшэнні якасці выкладання грамадскіх навук, мы падбіраем патрэбныя ілюстрацыі, у якіх імкнемся паказаць кіруючую ролю партыі ў камуністычным будаўніцтве, саюз рабочага класа і сялянства, дружбу народаў СССР. Як дадатковы матэрыял пры вывучэнні гісторыі партыі рэкамендуем мастацкую літаратуру па тэмах праграмы. Сёлета на ўсіх факультэтах распачата чытанне курса асноў навуковага атэізма. Каб аблягчыць студэнтам засваенне матэрыялу новага курса, мы склалі спіс літаратуры «У дапамогу прапагандысту-атэісту».

Шырокая работа праводзілася кабінетам у час зімовай экзаменацыйнай сесіі. У нас стала правілам у перыяд падрыхтоўкі да залікаў і экзаменаў удзяляць студэнтам як мага больш увагі. З гэтай мэтай мы павялічваем працягласць работы кабінета, сканцэнтроўваем літаратуру і наглядныя дапаможнікі, падбіраем рашэнні партыі і ўрада, даклады і прамовы кіраўнікоў КПСС і Савецкай дзяржавы. У кабінеце маецца графік кансультацый.

Усе намаганні работнікаў кабінета гісторыі КПСС накіраваны на тое, каб дапамагчы студэнтам набыць глыбокія і трывалыя веды тэорыі, выпрацоўваць самастойнасць мыслення, ініцыятыву ў вырашэнні навуковых пытанняў.

І. ГАРБАЛЕНЯ,

Цікавы артыкул... Фотаэцюд А. ШРУБКА

ВУЧОБА, АБАВЯЗАК, ГОНАР

Многім членам рэдкалегій насценных газет не раз даводзілася чуць, што іх газеты не цікавыя. Такое абвінавачанне здаецца ім несправядлівым, таму што газету сваю яны любяць, аддаюць ёй нямала часу, імкнуцца зрабіць разнастайнай, змястоўнай, «чытабельнай», як гавораць газетчыкі. Але калі газета дрэнна звярстана, калі няма ў ёй пастаянных рубрык, якія ведае і якіх шукае чытач, калі, нарэшце, загалоўкі даўно набілі аскоміну («Больш актыўнасці», «Добры актывіст») — такую газету чытаць не будуць, хоць матэрыял у ёй і нядрэнны. А здараецца гэта таму, што мы, работнікі нізавога друку, варымся ва ўласным саку, не ведаем часам, як робяць газету нашы калегі побач, якія формы падачы матэрыяла вынайшлі яны. Так ужо здарылася, што трыбуны для пастаяннага абмену вопытам мы па сутнасці не маем. А па-сапраўднаму цікавая факультэцкая газета цікава для ўсіх студэнтаў, як, напрыклад, для нас, біёлагаў, цікава газета матэматыкаў «Рашым любую задачу».

Мы звяртаемся да рэдкалегій насценных газет факультэтаў з заклікам—давайце вынесем сваю працу на суд усяго універсітэта, давайце сваімі сіламі будзем выпускаць адну—дзве паласы «Беларускага універсітэта». Гэта і вучоба, і абавязак, гэта і гонар. Хай раздзел «Беларускага універсітэта» «У нас у гасцях «Географ» («Савецкі юрыст», «Рашым любую задачу» і г. д.) будзе пастаянны!

Рэдкалегія газеты «За Мічурынскую біялогію»

Кніга, патрэбная настаўніку

Нядаўна выдавецтва Белдзяржуніверсітэта выпусціла ў свет кнігу дацэнта Л. В. Шашкова «Асновы паспяховага навучання вучняў у савецкай школе». Гэтая кніга з'яўляецца вынікам працяглай работы аўтара па абагульненню вопыту работы лепшых выкладчыкаў Беларусі. Прыцягвае ўвагу вялікі фактычны матэрыял, якім аперыруе аўтар.

Першы раздзел прысвячаецца аналізу выказванняў класікаў зарубежнай і рускай педагогікі аб асновах паспяховага навучання. Дацэнт Шашкоў прыводзіць у пэўную сістэму выказванні Коменскага, Песталацці, Чарнышэўскага, Дабралюбава, Ушынскага аб умовах паспяховага навучання. Асабліва цікава інтэрпрэтуюцца выказванні вядомага прадстаўніка нямецкай буржуазна-дэмакратычнай педагогікі XIX стагоддзя Дыстэрвега. Л. В. Шашкоў падкрэслівае, напрыклад, каштоўнасць такіх парад Дыстэрвега, як «навучай жыва», «навучай энергічна», «навучай наглядна». Аўтар манаграфіі звяртае ўвагу на важнасць выказвання Дыстэрвега адносна выхавання працавітасці ў навучэнцаў у вучэбным працэсе.

Своеасаблівае асвятленне ў рэцэнзуемай кнізе атрымалі выказванні бацькі прагрэсіўнай рускай педагогікі К. Д. Ушынскага. Л. В. Шашкоў акцэнтуе ўвагу на трактоўцы Ушынскім асноўных дыдактычных прынцыпаў—свядомасці і актыўнасці вучняў, нагляднасці, трываласці ведаў і навыкаў, сістэматычнасці і паслядоўнасці.

У раздзеле другім «Агульныя асновы працэсу навучання ў савецкай школе» ёсць два асноўныя падраздзелы — «Метадалагічныя асновы працэсу навучання» і «Дыдактычныя асновы паспяховага навучання».

У гэтым жа раздзеле Л. В. Шашкоў дае грунтоўны аналіз прычын непаспяховасці вучняў школ Беларусі. Гэты раздзел кнігі з'яўляецца, бадай, самым каштоўным для настаўніка. Нельга не згадзіцца з пунктам гледжання Л. В. Шашкова аб тым, што ў непаспяховасці навучэнцаў вінаваты перш за ўсё педагог. Лянівасць вучня, агрэхі ў яго ведах, недысцыплінаванасць—тое, што нярэдка прымаюць за прычыны непаспяховасці вучня,—з'яўляецца часцей за ўсё вынікам нездавальняючай работы настаўніка, класнага кіраўніка і адміністрацыі школы.

Аўтар фіксуе ўвагу на прафілактычных мерах па папярэджанню непаспяховасці, а таксама дае шэраг каштоўных парад аб тым, як ліквідаваць непаспяховасць асобных вучняў.

Наведванне шматлікіх урокаў вопытных настаўнікаў рэспублікі І. А. Гальчука, М. Г. Гадыцкага, А. Р. Карабавай, К. Н. Барташ і іншых, уважлівае вывучэнне сістэмы іх работы дало магчымасць даследчыку раскрыць пытанне аб асновах паспяховага навучання.

Праблема паспяховага навучання цесна звязана з пытаннем працоўнага выхавання вучняў. Вось чаму ў заключнай частцы другога раздзела аўтар манаграфіі робіць спробу абагуліць і паказаць наяўны ў школах вопыт па спалучэнню навучання вучняў 5—8 класаў агульнаадукацыйнай школы і грамадска-карыснай пасільнай працы. Ён зусім рэзонна падкрэслівае, што грамадска-карысная праца дзяцей, калі яна правільна спалучаецца з навучаннем, павышае іх актыўнасць, садзейнічае лепшаму асэнсаванню тэарэтычных ведаў, больш трываламу іх замацаванню ў памяці і павышэнню паспяховасці школьнікаў». (стр. 165).

Раздзел IV «Індывідуальны падыход да вучняў і яго роля ў ажыццяўленні паспяховага навучання» належыць да ліку найбольш удалых у манаграфіі. Аўтар у сваім даследаванні гэтага агульнапрызнанага дыдактычнага прынцыпу пайшоў далей многіх дыдактаў, якія вывучалі гэтае пытанне. Л. В. Шашкоў змог раскрыць канкрэтна на кожнай ступені навучання ажыццяўленне прынцыпу індывідуальнага падыходу. У кнізе Л. В. Шашкова настаўнік знойдзе зразумелы адказ, як індывідуалізаваць працэс навучання пры выкладанні новага матэрыялу, пры замацаванні, пры паўтарэнні яго, пры самастойнай рабоце вучняў у класе, пры арганізацыі дамашніх заданняў.

Праблема паспяховага навучання не можа быць поўнасцю вырашана толькі на ўроку намаганнямі настаўніка, як бы добрасумленна ён не адносіўся да сваёй справы. У лепшых школах у барацьбу настаўніка за высокую якасць ведаў вучняў уключаецца дзіцячы калектыў на чале з класным кіраўніком, вучнёўскімі арганізацыямі, увесь педагагічны калектыў на чале з дырэктарам і завучам школы. Вось чаму ў раздзеле «Паспяховае навучанне як агульнашкольная задача» Л. В. Шашкоў раскрывае ролю класнага кіраўніка, вучнёўскіх арганізацый і адміністрацыі школы ў вырашэнні задачы паспяховага навучання.

У апошнім раздзеле даследчык гаворыць аб ролі сям'і ў ажыццяўленні паспяховага навучання. Гэты раздзел характэрны тым, што аўтар у ім не абмяжоўваецца абагульненнем змястоўнага вопыту сямейнага выхавання, а аналізуе найбольш тыповыя памылкі бацькоў, асабліва ў аказанні дапамогі дзецям у падрыхтоўцы дамашніх урокаў.

Рэцэнзуемая кніга, з'яўляючыся цікавым і патрэбным для настаўніка даследаваннем, мае і свае недахопы. Перш за ўсё кідаецца ў вочы недастаткова поўная аргументацыя ў выкладанні некаторых пытанняў. Гэтага і не хапае ў раздзеле чацвёртым. Нам здаецца, што было б мэтазгодней спыніцца больш падрабязна на пытанні пазакласнай дзейнасці вучняў, выдзеліўшы яго ў спецыяльны раздзел.

І. РЫДАНАВА,
кандыдат педагагічных навук.

ПІСЬМО Ў РЭДАКЦЫЮ

Наш цягнік прыйшоў у Мінск позна ноччу. Хто многа ездзіць, той ведае, як сумна і адзінока апынуцца ў такі час у чужым горадзе. І мы былі вельмі крануты той увагай, якой нас акружылі студэнты Беларускага універсітэта з першых жа хвілін нашага знаходжання ў іх горадзе.

На 12 гадзін наступнага дня была назначана першая сустрэча з баскетбалістамі БДУ. І ўсё ж, дзякуючы клопатам нашых беларускіх сяброў, мы змаглі добра адпачыць і былі ўпаўне гатовы да прадстаячай ігры. На две гадзіны сябры ператварыліся ў «праціўнікаў». Але нават у самыя напружаныя хвіліны барацьбы мы адчувалі сяброўскія адносіны ігракоў і гледачоў. У сустрэчы жаночых каманд поспех быў на баку ленінградак, але потым у ігры мужчын пераканаўчую перамогу атрымалі гаспадары поля. Скажам па сакрэту, што сэрцы нашых дзяўчат пакарыў Уладзімір Крысевіч і не толькі сваёй гульнёй на полі, але і на гітары. З'явіліся ў нас і пастаянныя «балельшчыкі». Яны мужна качавалі з залы ў залу, падтрымліваючы нас на наступных іграх. Нашы новыя сябры дапамаглі нам весела і цікава правесці адпачынак. Яны прыходзілі да нас, мы разам спявалі, гулялі па гораду. Для нас была арганізавана аўтобусная экскурсія па славутых мясцінах Мінска.

Падыйшло да канца наша нявялікае знаходжанне ў Мінску, кончыліся зімнія студэнцкія канікулы. Наперадзе яшчэ паўгода напружанай вучобы і трэніровак.

Нам надоўга запомніцца гэтая паездка, ваш цёплы прыём, ваш цудоўны горад.

Дзякуй за ўсё, дарагія сябры!

СТУДЭНТЫ-БАСКЕТБАЛІСТЫ
Ленінградскага дзяржаўнага універсітэта імя Жданава.

У геалагічным музеі БДУ ёсць адна з багацейшых экспазіцый вапнаў і солей:

НА ЗДЫМКУ: загадчык музеем У. Г. Спірыдонаў заканчвае фармаванне аддзела геалогіі дэвонскіх адкладанняў Беларусі.

СПОРТ

Першая проба сіл

Другога лютага ленінградскія гімнасты ветліва сустракалі нашых спартсменак, якія прыбылі сюды на матчавую сустрэчу па спартыўнай гімнастыцы сямі універсітэтаў.

Самі спаборніцтвы праходзілі цікава і напружана. Акрамя гімнастаў Ленінграда і нашых, у іх прынялі ўдзел спартсмены Маскоўскага, Саратаўскага, Варонежскага, Львоўскага, і Вільнюскага універсітэтаў. Каманды МДУ і ЛДУ складаліся толькі з майстроў спорту. Вядомыя спартсменкі майстры спорту Т. Люхіна і І. Первушкіна выступалі за каманду Варонежскага універсітэта. Зразумела, пры такім моцным складзе ўдзельнікаў нам цяжка было разлічваць на перамогу. І ўсё ж спаборніцтвы прынеслі нам нямала карысці. Яны паказалі слабыя бакі ў падрыхтоўцы нашых гімнастаў, з'явіліся для іх добрым урокам. Перамогу атрымалі гаспадары, на другім месцы засталіся гімнасты Маскоўскага універсітэта, на трэцяе вышлі спартсмены Варонежа. Нашы жанчыны занялі пятае месца, а мужчынская каманда—чацвертае. Лепшых асабістых вынікаў сярод нашых гімнастак дабілася Л. Патаповіч, якая выступала па праграме майстроў. Добрыя вынікі ў мужчын паказаў В. Іваноў, студэнт І курса фізфака.

Дарэчы, наша каманда магчыма магла б выступіць лепш, калі б у спаборніцтвах удзельнічала Н. Калеснікава. Аднак яна не палічылася з інтарэсамі калектыва і адмовілася паехаць у Ленінград. Наогул, трэба адзначыць, што Н. Калеснікава вельмі таленавітая гімнастка і пры настойлівай рабоце над сабой даўно б магла выступаць па праграме майстроў. Пакуль што яна выступае па праграме І разраду і выступае пасрэдна. Нам дзіўна бачыць ад яе—члена камітэта камсамола, адказнага за спартыўную работу,—такія адносіны да трэніровак, да інтарэсаў каманды!

У цэлым мы разглядаем прайшоўшыя спаборніцтвы, як пробу сіл перад першынствам ВНУ рэспублікі, якое павінна праходзіць у пачатку красавіка.

В. П. ШАПЯЛЕВІЧ,
трэнер па гімнастыцы.

Адрас рэдакцыі: Мінск, Універсітэцкі гарадок, біякорпус, 31; тэл. 2-07-19. Рэдактар М. ЦІКОЦКІ.

АТ 06822. Зак. 350. Друкарня выдавецтва БДУ імя У. І. Леніна Тыраж 2000 экз.